

Briefrapport

aan: Gemeente Wijk bij Duurstede t.a.v. dhr. P.W. Zwaan

van: SAB

ons kenmerk.: RIJS/110793

datum: 4 april 2014

betreft: quick scan flora en fauna

AANLEIDING EN METHODE

In Cothen (gemeente Wijk bij Duurstede, provincie Gelderland) is aan de Graaf van Lynden van Sandenburgweg de bouw van een nieuwe vergistingsinstallatie beoogd. Voordat deze ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden, dient eerst een onderzoek te worden uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en eventueel andere geldende natuurregeling. Voorliggend onderzoek betreft een quick scan (in de vorm van een briefrapportage) waarin op basis van een gebiedsanalyse, beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning op 8 februari 2012, uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; zowel tijdstip (deels buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter zijn hiervoor niet toereikend.

Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

Globale ligging plangebied (rood omlijnd)

Gebiedsbeschrijving en beoogde ingrepen

Cothen ligt ten noordwesten van Wijk bij Duurstede en ten zuiden van Driebergen. De directe omgeving van Cothen wordt gekenmerkt door open agrarisch gebied. Het plangebied aan de Graaf van Lynden van Sandenburgweg ligt in het buitengebied van Cothen. Hierdoor is een verbinding met het buitengebied aanwezig. Het plangebied wordt in het zuiden omgeven door gebouwen. Een watergang vormt de grens van het plangebied in het noorden en oosten. De oostelijke watergang wordt verplaatst. Hiertoe wordt de huidige sloot gedempt. Oostelijk wordt dan een nieuwe watergang gerealiseerd. In het westen grenst het plangebied aan een boomgaard. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit een weiland. Op deze locatie is de realisatie van een vergistingsinstallatie beoogd. De installatie bestaat uit een hoofdgebouw, 4 silo's waarin de vergisting plaatsvindt en 3 sleufsilo's waarin grondstoffen worden opgeslagen.

GEBIEDSBESCHERMING

Bij gebiedsbescherming is er onderscheid gemaakt tussen de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In de Natuurbeschermingswet 1998 worden Natura 2000-gebieden en beschermde Natuurmonumenten beschermd. De EHS is niet opgenomen in de natuurwetgeving, maar dient bij de planologische afweging te worden meegenomen.

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied te Cothen ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied "Kolland & Overlangbroek" en ligt op ruim 4 km afstand van het plangebied.

Uit het onderzoek naar de luchtkwaliteit blijkt dat er sprake is van een toename van de stikstofemissie. Een toename van stikstofemissie kan leiden tot een toename in de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden. Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden kan leiden tot de negatieve effecten als verzuring en vermeting. Uit een vergelijkend literatuuronderzoek van Schaffers (2010) blijkt dat (maximale) effectafstanden van verkeersgerelateerde stikstofemissie reiken van circa 200 tot 1.000 meter vanaf de wegas. De door Schaffers uitgevoerde analyse toont dat de in de literatuur gevonden effectafstanden op vegetatie en fysiologie van planten zich beperken tot ca. 500 meter. Daarnaast tonen berekeningen van Boddeke et al. (Boddeke et al. 2006 in Hille Ris Lambers et al. 2009) dat het effect van stikstofemissie van verkeer in het open landschap op een afstand van 200 meter reeds verwaarloosbaar is ten opzichte van de achtergrondwaarden.

Voor een vergelijkbare co-vergistingsinstallatie te Warffum (ruim 1,5 maal groter)¹ is de omvang van de stikstofemissie berekend. Uit de berekeningen volgt dat bij een worst-case situatie de toename van stikstofemissie in de omgeving niet verder reikt dan circa 800 meter. Gezien de grote afstand tot het beschermde gebied en de tussenliggende elementen (woningbouw en wegen), zijn er geen negatieve effecten te verwachten op het Natura 2000-gebied. Negatieve effecten van stikstofdepositie zijn derhalve niet van toepassing.

¹ Luchtkwaliteitsonderzoek co-vergistingsinstallatie Dijkstra/Witeveen te Warffum, uitgevoerd door WNP, rapportnr: 6111006.R03a, d.d. 23 mei 2011.

Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied is niet gelegen in de EHS, maar de gronden direct ten noorden van het plangebied zijn wel aangewezen als EHS. Het betreft hier agrarische gronden. Daarnaast zijn de gronden ten zuiden van het plangebied, op circa 350 meter afstand, aangewezen als EHS. Dit zijn de gronden en oevers nabij de Kromme Rijn.

Met het voornemen is sprake van een (zeer) geringe toename van de emissie van stikstofdioxide (NO_2) in de omgeving van het plangebied. De depositie van deze stof kan een effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS, dan wel van invloed zijn op de realisatie van nieuwe natuur en het beheer van bestaande natuur binnen de EHS.

Aan de hand van de emissie-berekeningen voor de co-vergistingsinstallatie te Warffum is onderzocht wat de effecten zijn op de EHS. Dit is gedaan voor de beheertypen binnen de straal van 250 meter (toename in NO_2 van 0,25 – 1,05 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) en vanaf 250 meter tot 800 meter afstand van het plangebied (toename NO_2 0,05-0,25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). De volgende natuurbeheertypen en natuurambities zijn gelegen in de omgeving van het plangebied:

Huidig natuurbeheertype	Natuurbeheertype (ambitie)
N04.02 Zoete Plas	N00.02 Nog om te vormen natuur naar natuur:
N10.02 Vochtig hooiland	– 50%N04.02; 50%N12.02
N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	– 20%N15.02; 80%N16.02
N14.03 Haagbeuken- en essenbos	N14.03 Haagbeuken- en essenbos
N16.02 Vochtig bos met productie	N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
N17.01 Vochtig hakhout en middenbos	N17.01 Vochtig hakhout en middenbos

Bovenstaande beheertypen zijn onderdeel van de Index-Natuur en Landschap. De Index is een natuurtypologie, die de natuur verdeelt in zo min mogelijk overlappende beheertypen. Een beheertype is dus geen beheervorm zoals geïntegreerd bosbeheer, maar een specifieke vorm van natuur, waarbij een bepaald beheer hoort. Op basis van de Index Natuur en Landschap (Index-NL) is bepaald of er met het voornemen sprake kan zijn van een effect op de EHS in de omgeving van het plangebied.

Alle beheertypen in straal van 250 meter van het plangebied, N14.03 en N17.01 (ambitie) en N16.02 en N17.01 (huidig beheer) zijn niet gevoelig voor droge/natte stikstofdepositie uit de lucht. Stikstof-gerelateerde bedreigingen voor deze beheertypen kunnen worden toegeschreven aan eutrofiëring door voedselrijk landbouwwater en sterke mineralisatie door oververhitting van de bodem. De overige beheertypen en ambities N04.02, N10.02 en N12.02 zijn verder gelegen van het plangebied. De achtergrondconcentratie NO_2 nabij deze gronden rond het plangebied bedraagt circa 16,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Op 250 – 800 meter van het plangebied is de toename maximaal 0,25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (o.b.v. gegevens Warffum). De toename van NO_2 in de lucht bij de gronden met deze beheertypen is dermate laag dat derhalve van een significant effect geen sprake is. Negatieve effecten op de EHS worden om die reden dan ook niet verwacht.

SOORTENBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd van toepassing. In Nederland is de bescherming van soorten opgenomen in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor het beoordelen van de doorwerking van het aspect soortenbescherming moet worden nagegaan of het plangebied beschermde soorten (zowel planten als dieren) herbergt. De mogelijke negatieve effecten van de ingreep op betreffende soorten moeten worden beschreven.

algemene soorten

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals Bruine kikker, Gewone pad, Egel, (spits)muizen, Konijn en Mol zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

strikt beschermde soorten

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten is meer strikt beschermd. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. De directe omgeving van het plangebied heeft een agrarisch karakter. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Het plangebied doet dienst als paardenwei met in het noorden en oosten een elzensingel. Binnen het plangebied zijn enkele watergangen aanwezig. Verder vertoont het plangebied een voedselrijk karakter. Gezien het bovenstaande en op basis van de verspreidingsgegevens en biotoopeisen van de mogelijk in de omgeving voorkomende soorten, worden binnen het plangebied geen strikt beschermde planten, grondgebonden zoogdieren, reptielen en insecten verwacht.

vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens uit de 'Atlas van de Nederlandse Vleermuizen' (Limpens, 1997) komen in de omgeving van het plangebied vleermuizen voor. Vleermuizen zijn strikt beschermd volgens tabel 3 van de Flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Vleermuizen verblijven in bomen en/of gebouwen. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen op voorhand is uit te sluiten. In het noorden en oosten van het plangebied is een elzensingel aanwezig. Deze bomen bevatten geen voor vleermuizen geschikte holtes. Het is onwaarschijnlijk dat boombewonende soorten een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Binnen het plangebied is wel een lijnelement aanwezig welke door vleermuizen gebruikt kan worden als vliegroute. De elzensingel in het oosten en noorden staat in verbinding met de bosschages en bomenrijen in de aangrenzende percelen en vormt daarmee een lijnelement van honderden meters lang. Deze bomenrij eindigt echter in het plangebied. De kap van de bomenrij leidt waarschijnlijk niet tot negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen.

vogels

Tijdens de veldverkenning is de Houtduif waargenomen. Alle vogels en hun nesten zijn strikt beschermd.

Actieve nesten van vogels mogen niet worden aangetast of verstoord. Voor de meeste vogels kan worden volstaan met ontzien van nesten in het broedseizoen (globaal van half maart tot half juli). Nestlocaties van enkele vogelsoorten zoals roofvogels, uilen en Huismus zijn buiten het broedseizoen ook jaarrond beschermd, zogenoemde jaarrond beschermde vogelsoorten. Sporen, nesten en holtes van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aangetroffen in het plangebied. Gezien het ontbreken van gebouwen en bomen met holtes zijn nestlocaties van deze jaarrond beschermde soorten uit te sluiten in het plangebied. Negatieve effecten van de plannen op deze soorten zijn niet te verwachten.

Amfibieën

In de omgeving van het plangebied zijn enkele beschermde soorten aangetroffen die op basis van hun soortspecifieke eisen mogelijk voor kunnen komen. Het gaat om de soorten Heikikker, Poelkikker, Kamsalamander en Rugstreeppad. Aangezien de watergang ten tijde van het veldbezoek was dichtgevroren, bleek het niet mogelijk de watergang te bemonsteren. Met het dempen van de watergang wordt mogelijk een voortplantingswater van strikt beschermde amfibieën aangetast. Wanneer bij de realisatie van de beoogde plannen de watergang (gedeeltelijk) wordt aangetast, dan zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde amfibiesoorten niet op voorhand uit te sluiten. Van (gedeeltelijke) aantasting is sprake bij bijvoorbeeld ingrepen in de oevers of bodem van de sloot en het (gedeeltelijk) dempen van de sloot.

In de plannen is de demping van de oostelijke watergang opgenomen. Om mogelijke overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen dient er aanvullend onderzoek plaats te vinden om de aanwezigheid van de Heikikker, Poelkikker, Kamsalamander en Rugstreeppad te bepalen.

Vissen

In de omgeving van het plangebied zijn enkele beschermde soorten aangetroffen die op basis van hun soortspecifieke eisen mogelijk voor kunnen komen in de watergang bij het plangebied. Het gaat om de soorten Bittervoorn, Grote modderkruiper en Kleine modderkruiper. Wanneer bij de realisatie van de beoogde plannen de watergang (gedeeltelijk) wordt aangetast, dan zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde vissoorten niet op voorhand uit te sluiten. Van (gedeeltelijke) aantasting is sprake bij bijvoorbeeld ingrepen in de oevers of bodem van de sloot en het (gedeeltelijk) dempen van de sloot.

In de plannen is de demping van de oostelijke watergang opgenomen. Om mogelijke overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen dient er aanvullend onderzoek plaats te vinden om de aanwezigheid van de Bittervoorn, de Grote modderkruiper en de Kleine modderkruiper te bepalen.

CONCLUSIE

Gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is gezien de ligging van de Natura 2000-gebieden en de beperkte omvang van de NO₂-emissie niet van toepassing. Een effect van stikstof op de wezenlijke kenmerken en waarden van de Ecologische Hoofdstructuur is, gezien de minimale gevoeligheid voor NO₂ van de natuurtypen nabij het plangebied en de geringe toename van de concentratie NO₂ ten opzichte van de huidige achtergrondconcentratie, niet aan de orde. Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 of het uitvoeren van een aanvullende Nee, tenzij-toets is derhalve niet noodzakelijk

Uit de quick scan is naar voren gekomen dat strikt beschermde amfibieën en vissen mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. Voorafgaand aan de ingrepen dient een nader onderzoek te worden opgestart naar:

Amfibieën: maart t/m augustus, indien de Heikikker niet wordt aangetroffen in deze periode is een extra ronde in februari-maart vereist.

Vissen: onderzoeksperiode jaarrond (mits geen vorst aanwezig is).

De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen vogels broeden binnen en in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstorend effect op broedende vogels veroorzaken dienen daarom plaats te vinden buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt van globaal half maart tot half juli).